

Oponentský posudek diplomové práce

Bc. Radka Žáková: *Příspěvek k výzkumu makrostylistických posunů na příkladu románu M. Stavariče v českém překladu*

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Špírk, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce má teoreticko-empirický charakter a řešitelka analyzuje genezi a recepci románu *stillborn* (2006) z pera Michaela Stavariče v německojazyčném prostředí a také reakci českého čtenáře na překlad tohoto díla, jehož se zhostila Radka Denemarková a jenž vyšel pod názvem *Mrtvorozená Eliška Frankensteinová* (2010).

V teoretické části se R. Žáková zabývá 5 translatologickými fenomény, a to překladovými normami (Levý, Popovič, Toury), teorií skoposu (Vermeer, Reiss), metatexty, respektive paratexty (Popovič, Genette), makro- a mikrostylistickými posuny (Popovič) i autopřekladem a nepřekládáním, které jí posloužily jako východisko pro materiálový výzkum. Nicméně v porovnání s ostatními kapitolami teoretické části se mi ta posledně zmiňovaná jeví poměrně obsáhlá, byť se k ní nevztahuje tolik výzkumných otázek; možná konkrétní příklady (Kundera, Listopad) nejsou pro téma této diplomové práce tak relevantní. Dále postrádám zmínku o popisném a symbolizujícím názvu literárního díla (Levý), k této tematice se diplomantka vyjadřuje v empirii a závěru, nicméně v teoretické části v příslušné kapitole tyto termíny nezmiňuje.

V empirické části se řešitelka nejprve soustředí na německý text (krátce představuje Stavariče a jeho dílo, následuje popis recepce originálu v německojazyčném prostředí a literárně-naratologická analýza, která, byť není předmětem studovaného oboru, je poměrně rozsáhlá), dále se věnuje textu českému (zabývá se osobností překladatelky R. Denemarkové a její tvorbou, popisuje vznik vlastního překladu a jeho recepci v českém prostředí). Za poněkud matoucí považuji kapitolu „Faktory ovlivňující Stavaričovu tvorbu“, ceny za dílo bych zahrнула spíše k recepci a dále řešitelka zmiňuje pouze bilingvismus, což je jen jeden vliv. Lze najít i další?

Metodologickou inspiraci čerpá diplomantka především z československé translatologie: Levý (1963) a jeho překladatelské normy (volnost vs. věrnost) či překlad názvu literárního díla a také Popovič (1975, 1983) a jeho metatexty a především pak stylistické posuny na makro i mikrorovině, které se osvědčily jako zcela adekvátní a užitečný nástroj právě pro translatologickou analýzu – stěžejní část diplomantčina empirického výzkumu.

Jak je patrné již z názvu předkládané práce, jako materiál posloužil R. Žákové Stavaričův román *stillborn* a jeho český překlad. Oceňuji, že diplomantka zcela příhodně podrobila analýze excerpty, které obsahují toponyma a vlastní jména, a doložila na nich lokalizaci. Velmi pozitivně hodnotím promyšlenost translatologické analýzy (podotýkám, že komentáře k jednotlivým ukázkám jsou velmi pečlivé, detailní a naprosto vyčerpávající). Jen je poněkud překvapující, že v názvu práce jsou uvedeny pouze posuny na makrostylistické rovině, nicméně diplomantka nakonec provedla i analýzu na rovině mikrostylistické, co jí k tomu vedlo?

V závěru práce pak řešitelka přehledně a jasně shrnuje výsledky, k nimž dospěla, velmi uspokojivě reaguje na všechny výzkumné otázky, které formulovala v úvodu a průběhu práce. Kladně hodnotím také skutečnost, že se zamýšlí i nad možnými směry budoucího bádání.

Diplomová práce má jasnou a dobře promyšlenou strukturu, je velmi přehledně členěna a je napsána kultivovaným jazykem, text práce je čtenářsky velmi přívětivý a obsahuje jen zcela minimální počet překlepů (str. 10, 46, 50). K technické stránce mám jen připomínku týkající se odsazování odstavců: pokud odsazujete (český úzus), už odstavce neodděluje mezerou (americký úzus). První odstavec na začátku (pod)kapitoly a po citaci se neodsazuje. Nejednotně je při citování pramenů užíváno zkratky *ibid.* (např. str. 12, 13, 14, 17, 23, 29, 34), a dále autorka v textu používá obě verze jména hlavní hrdinky (Elisa i Eliška).

Náměty k obhajobě:

- (1) Recepce určitého díla v daném socio-kulturním polysystému rovněž dokresluje tzv. peritexty (Genette 1987, 1997), tj. obálky knih, text na záložkách, prology a epilogy, informace o překladateli atd. Zvažovala řešitelka zohlednit ve svém bádání i tento typ výzkumu? Český překlad disponuje jak autorovým prologem, tak překladatelčiným doslovem.
- (2) Velmi užitečným nástrojem pro studium recepce daného díla je rovněž metoda orální historie (srov. Vaněk 2003), diplomantka analyzuje již dříve publikované rozhovory se Stavaričem a Denemarkovou, ale zamýšlela se nad tím, že by sama vedla rozhovory s oběma autory?
- (3) Mohla by diplomantka přesněji vysvětlit výběr recenzí? Z textu práce totiž vyplývá, že řešitelka podrobila analýze jen některé, které se jí zdály reprezentativní, nikoli všechny dostupné kritiky. V tomto případě se ale lze domnívat, že výsledky nejsou zcela relevantní. Co třeba recenze v MF Dnes z 24. 8. 2016 „Spálené dny s mrtvorozenými knihami“. URL: <<https://www.pressreader.com/czech-republic/mf-dnes/20160824/281878707790503>> [cit. 2017-08-10] Také podotýkám, že vydání díla *Mrtvorozená Eliška Frakensteinová* doprovázelo v českém prostředí i několik nesouhlasných hlasů, které tento překlad dokonce chtěly nominovat na anticenu Skřípec. To vše je třeba v recepci zohlednit.
- (4) Pokud jde o název českého překladu, zamýšlela se překladatelka či diplomantka nad užitím anglického názvu *stillborn*?

Diplomová práce Bc. Radky Žákové splnila stanovený cíl a může posloužit jako inspirace pro další výzkum.

Na základě výše uvedeného doporučuji diplomovou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím „velmi dobře“.

V Praze 4. září 2017

PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D.
oponentka